

Méhészeti Közlöny.

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKKÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN.

Az erdélyrészi méhész-egylet tagjai a tagsági díjért kapják. Tagsági díj rendes tagok részéről évi 4 korona. Előfizetőknek: Egész évre 4 korona; félévre 2 korona.

A lap szellemi részét érdeklő közlemények a szerkesztő nevére Kolozsvár, Deák F.-u. 2 sz., reklamációk, hirdetésekre vonatkozó megkeresések dr. Balázs Ferenc főtítkárhoz Kolozsvár, Mészáros-utca, 3. sz., a pénzküldemények Zsögön Rác Mihály egyll. pénztárnokhoz Kolozsvár, Mátyáskirály-tér Bánffy-palota intézendők

*

Hirdetés díja: Egyszeri hirdetésnél egész oldal (187 négysz. cm.) 6 k., féloldal 3 k., negyed oldal 1 k. 50 f. Egyesületi tagok és fél éves hirdetőknél 10% -al, egész éves hirdetőknél 15% -al olcsóbb. A hirdetési díjak előre beküldendők az egyesület pénztárába. Cikkeink átvétele csak a forrás („Méhészeti Közlöny”) tüzetes megjelölésével van megengedve.

A KEZIRATOKAT NEM ADJUK VISSZA.

Felelős szerkesztő: **Ványolós Miklós.**

Jegyzőkönyv

felvétellett 1909. augusztus 22-én az Erdélyrészi Méhész-Egyesület házsongárdi méhész telepén a folyó évi harmadik tanfolyam hallgatóinak vizsgálata alkalmából.

Jelen voltak

az egylet részéről (vizsgáló-bizottság):

Báró *Josika* Gábor elnök, dr. *Zsögön* Béla ig. alelnök, dr. *Balázs* Ferencz főtítkár és *Ványolós* Miklós szerkesztő tanfolyam vezető.

Vendégek:

Dr. Balázs Ferenczné, Ferencz Györgyné, Szócs Edéné, Székely Erzsébet urhölgyek, Balázs Ibolyka, Sólyom Katinka, Sólyom Margit k. a., Fritz József, Gergely István, Biedermann József, ifj Zsögön Béla, Óváry János, Nagy János, Szentannai Sámuel, Várady Mihály, Zima István, Szócs Ede, Geltsch Lajos, Simon Elek, Ferencz György, Balázs Ferencz, Balázs Ernő Kompassz László, Sólyom György, Sólyom Lajos, Hammerschmidt József, Szilágyi Márton, Trmal Rezső, Balló Ödön.

Elnökölt: Báró *Josika* Gábor.

Jegyzett: Dr. Balázs Ferencz.

Elnök üdvözli a vendégeket, valamint meleg szavakban mutat a hallgatók előtt a méhészet nagy gazdasági fontosságára s reményét fejezi ki arra nézve, hogy a hallgatók a méhészet elméleti és gyakorlati részét annyira elsajátították, hogy azt otthon eredményesen gyakorolhatják s ki ki szorgalma és tehetségéhez képest úgy a saját, mint embertársai javára tovább fogja fejleszteni, ezután felkéri Ványolós Miklóst, a tanfolyam előadóját, hogy a hallgatókkal a vizsgát kezdje meg. A tanfolyam hallgatók előbb elméletileg azután gyakorlatilag megvizsgáztattak, önálló méhészkedésre képesítést nyertek a következő tanfolyam hallgatók: *Alexandersohn* Lávid, *Belu* László, *Czinczás* Márton, *Ferencz* Géza, *Héjjas* Sándor, *Kútai* Károly, *Mészáros* Sándor, *Pusderka* Vidor, *Puza* Zsigmond, *Román* János, *Sági* Péter, *Schobel* György, *Schuster* Mihály, *Sipos* Károly, *Sztraurovsky* Pál, *Várkonyi* Ferencz, *Tar* Imre, *Hajdu* András, *Lehocz* János, *Lukács* Mihály, kik egytől-egyig beigazolták azt, hogy e kiválóan fontos nemzetgazdasági ágat szeretettel, kedvvel fogják gyakorolni s terjeszteni.

A vizsga végeztével az elnök meglegedését fejezvéni, további tanulásra buzdítja a hallgatókat s különösen arra buzdítja, hogy igyekezzenek a népet megnyerni a méhészkedésnek s terjeszszék mint a nép hivatott vezetői a méhészkedést.

Czinczás Márton igazgató tanító a hallgatók nevében hálás köszönetet mond az egyesület vezetőségének s Ványolós tanfolyam vezetőnek s kéri a további szives utbaigazítást s erkölcsi támogatást s igéri, hogy az egyesületnek buzgó apostolai lesznek s igyekezni fognak az egyesület és méhészkedés ügyét minden erejükkel előmozdítani.

A vizsgát a hallgatók a „Hazádnak rendületlenül“ elénekülésével fejezték be.

Vizsga után dr. Balázs Ferencz főtítkár a vendégeket mézzel kínálta meg.

K. m. f.

Báró Josika Gábor,
elnök.

Dr. Balázs Ferencz,
főtítkár.

A méhek kezelése őszi hordáskor.

Amint elmúlt a juniusi főhordás s a méhek nem képesek a künn található virágokból annyit gyűjteni, amit még télire is elraktározhatnának beáll a család fokozatos sokszor rohamos visszafejlődése, ami már magában is a hordás erős megcsökkenését jelenti.

Általában tudva van, hogy a méhek néha korlátozzák az anyát petezésében s a család a mézelésnek megfelelőleg népes, tehát a hordás megszüntével megszűnik az anya kötelességének teljesítése is, a mennyiben a petelerakást nagyon is mérsékli, ami a család népességének csökkenését vonja maga után.

De vannak vidékek, ahól a főhordás nem szoritkozik pusztán és egyedül az akác vagy a rétek virágaira s ennek megszüntével még nem vehetünk az „idén“-től végbucsut, hanem várják és reménykednek az őszi hordásban is, amikor várakozásuknak és reményüket gyakran jobban kielégíti az őszi hordás mint amit a juniusitól nyertek.

Ezek a vidékek azok, ahól hazánkban a tisztessü vagy tarlóvirág (*Stachys recta*) a letarolt mezőket szép fehér szőnyegként vonja be. A tarlóvirág kedvező időjárás mellett, —aminő az idej is volt— sokkal dusabb méhlegelő, mint az amit általában a főhordás idejének szoktak nevezni s azért megérdemli, hogy mint igaván áldásos növény kihasználásával egy kissé bővebben foglalkozzunk.

Ha ismerjük méhcsaládaink erejét, munkabírását, ha azt állandóan egyenlő állapotban vagyunk képesek tartani, akkor nyertünk; akkor az őszi méhlegelő a mienk, de ha az első főhordás és az őszi méhlegelő megjelenése között hosszabb szünet áll be, aligha örülhetünk nagyon az eredménynek. Legfőlegbb családaink téli szükségletei lesznek bőven fedezve, de nekünk vajmi kevés fölöslegünk maradt. Igen, mert a hosszú szünet alatt minden család annyira visszafejlődik, hogy azok a családok, amelyek a nyár elején a tulzsufaltság miatt megkellett hogy rajozzanak, most a telelésbe menés létszámával kell hogy munkába álljanak, ami

arányban nem áll a legelő nagyságával. Sha tekintjük, hogy a dusan megterített asztal az anyát nagyobb petezésre serkenti, hogy a kijáró méheket a külső munkától a nagyobb arányu fiasítás ápolása és melengetése visszatartja, hogy a nagymennyiségű friss petéből kikelő ifju méhek csak 28 – 30 nap mulva fognak a külső munkához s addig a kijáró idős méhek nagyrésze elpusztult, az azelőtti kevesebb számú ifju méh munkája a kaptár belseje és a külső dolog között megoszlik; nem kis gondot ád a méhésznek, hogy ezen kedvezőtlen körülmények megszüntetésére vagy legalább kevesbítésére ne törekedjék.

Ugyanazért, hogy a család állandó erőben maradjon az őszi hordásra, hogy a fiasítás nevelése ne csökkenjen sokkal inkább helyén valónak tartom inkább az őszi hordás előtt való *serkentő etetést* sem mint tavasszal, amikor az idő fokozatos enyhülése, a virágok rohamosabb fejlődése amugy is nagyobb petezésre serkenti az anyát.

Ha az őszi hordáskor bevárjuk a méhek természetes fejlődését s velük nem törődünk, az a képtelen és lesujtó állapot érhet, hogy a szépen fejlődő őszi virány arányában fejlődnek az abból várt haszon felemésztői is az ifju méhek a melyeknek legnagyobb sokasága épen akkor lepi el a kaptár belsejét, amikor az őszi hordás egy hirtelen és váratlanul beálló hűvös őszi eső következtében egyszerre megszűnik s negmaradunk egy rakás ifju erőből duzzadó családdal, amelytől egyetlen tábla mézet sem vehetünk el, mert kénytelenek vagyunk azt a nagy népességgel bíró családok téli táplálékául a kaptárakban hagyni. Tehát gyűjtöttünk maguknak táplálékot igénylő munkásokat eredmény nélkül vagy amint a bölcs Salamon mondá: „Amint gyűl a vagyon, ugy gyűlnek annak megemésztői is.“

Azonban tény és való, hogy az ifu méhekben ugy meggazdagodott méhcsaládok jövő tavaszra is teljes jó erőben lesznek, de ez csak a jövő zenéje. S miután: „Jobb ma egy verébb, mint holnap egy tűzok“ ne adjuk el a jelent álompenzen, hanem használjuk azt ki most amikor igérkezik.

Tartsuk folytonos erőben a méhcsaládok fiasítását, ha

az őszi hordás kiadós voltának előjelei mutatkoznak, ha kell terkentőtetéssel is, de ne várjuk azt se be, hogy ezt a hordást nekünk használják ki, hanem elégedjünk meg tisztességes polgári haszonnal, s ha egy-egy törzs 10—15 keret mézet adott, vegyük azt el a mézürből s hagyjunk helyet a költőtérben méheinknek, hogy a magukét is behordhassák, de azáltal a hasztalan nagyarányu fiasítás is korlátoz-tassék.

Juhász Károly.

Csalfa remények.

Régi dolog az, hogy a legtöbb méhész uzsora hasznot kíván kis méheitől, mintha azok nem dolgoznának elég szorgalmasan s nem gyűjtenék be az édes nektárt, ha volna honnan. Pedig a méhek amit csak uton-utfélen, erdőn-mezőn talált virágokból össze tudnak szedni, nem várják a gazda nógatását, hanem szorgalmasan összegyűjtik.

Ha elmúlt a rétek lekaszálása s a vidéken nem diszlik a tarlóvirág, bizony kevés vagy talán épen semmi reményünk nem lehet arra nézve, hogy méheink valamit még gyűjthetnek, amit el is raktározának, hanem elégedjünk meg azzal, hogy a saját életük föntartására s a fiasítás táplálására elegendő raktárt találnak.

Ezt látja, tudja minden méhész egyaránt, mégis sokan ahelyett, hogy ugy intézkednének amint a körülmények a méhlegelő megköveteli még mindig várnak s mint az éhes ember a kenyérről ugy álmodoznak ők is egy jobb hordásról, de ha valaki megkérdezné, hogy miből vár, miből remél még hordást, bizony megmondani nem tudná. És mégis várnak, sokan várnak erre a semmire.

Pedig ez a várakozás a mennyire nem árt a méhésznek, épen ugy ártalmára van a szegény méheknek.

Mindig a meheket kérdezzük meg a teendők iránt, ne pedig a magunk fejétől induljunk, mert leküzdhetlen birvágyunk sokkal rosszabb tanácsadó, semmint a méhek. S ha saját belátásunkat akarjuk követni, sok tekintetben akkor fogunk ártani, amikor használni akartunk.

A téves nézetek, a kapzsiság szülte elhanyagolás sokszor voltak olyan hibák okozói, amelyeket kipótolni később nem lehetünk képesek.

Az olyan méhészek, akik még a főhordás után is várakozó álláspontot foglalnak el, hasonlítanak azokhoz a tyukokhoz, a melyek a fa alatt várják egy hernyó leereszkedését, mert már egy lehullott, de nincs tudomásuk arról, hogy valjon van-e még csak egy hernyó is a fán.

Az ilyen várakozás, az ilyen remény nevetséges, mert csak az akácfa virágzik kétszer is, de más növény ritkán teszi ezt meg s ha megteszi is, aligha van benne valami haszon.

Ez olyan természetes, mint az, hogy a természet fejlődése az évszak szerint jár, tavasszal sarjad, nyáron eléri tetőpontját s ősszel elhervad, elsárgul minden tehát, hogy a fokozatos hanyatlásból mit lehet várni, nem tudom.

Elég élénk példáját látjuk a hanyatlás idejében a fejlődés visszamaradásának a *napraforgóban*. Ez a növény, ha tavasszal vetettük el, őszre hatalmas kóróvá fejlődik, nagy tányéru virágot nevel, de ha későn vetjük, lesz belőle alig 1 m. magas silány dudva; virága pedig egy középszerű tenyér nagyságot sem ér el. Így van ezzel minden virág.

Ebből láthatjuk, hogy a fejlődés korszakának letűnte után várt hordás csak hiu remény, öncsalás, a melynek semmi indokolt alapja nincs.

Ne áltassuk magunkat tehát ilyen csalfa reményekkel, ne várjuk a sült galambot összefont karokkal, hanem fogjunk céltudatos munkához, legyünk méheink segítségére az ő rendezkedő munkájukban.

A méhek tudják jól, hogy nincs már több mire várni, mit remélni s a szerint intézik munkájukat is. A fiasítást korlátozzák, a him port elrakják, a nyilásokat kezdik bepecsételni, egyszóval a telelésre rendezkednek be, még pedig *a jelen állapotnak megfelelően*. Vagyis a kaptár belső nagysága, a keretek száma szerint osztanak be mindent, hogy a bekövetkező hűvös időben ne kelljen azt hanyathomlok nagy sietséggel eszközölniök. Ez a berendezkedés a főhordás

megszűnésével kezdődik s lassan tart mindaddig, míg a hűvös idők be nem állanak.

Okos méhészt jól tudta ezt s még idejében eltávolítja a kaptárakból a fölösleges kereteket a mivel a méheket létszámuknak megfelelő térre szorítván időt enged nekik, hogy lakásukat ennek megfelelően rendezzék be.

De azok a méhészek, akik még várnak, a méhek célszerű berendezését megzavarják s azokat újbóli berendezésre kényszerítik. ami tessék elhinni épen annyira nem kis munka, hogyha valaki engem egy nagyobb lakásba telepít s megvárja amíg benne elhelyezkedem s akkor lakásomat megszükiti a mivel rendemet megbontja s újból való berendezkedésre bír, ami nekem sokkal nagyobb gondot fog adni, mint az első berendezkedés.

Kerüljük el ezt az alkalmatlanságot méheinknél is, mert ahogy nekünk nem kellemes, úgy nekik sem, de káros is.

Szilágyi.

A méhek betelelése.

Ez a téma nem új a méhészek előtt. már évekkel ezelőtt e lapok hasábjain kimerítőleg foglalkozott ezzel Wieder, Abend, Csiki János, s ha jól emlékszem Benkő Benedek és később mégvalaki, akinek nevére nem emlékszem. Ezenkívül foglalkozott más szaklap s az összes szakkönyvek. Magam is azért elevenitem fel egyrészt, mert a betelelés a méhészetben egy olyan fontos ok, hogy attól függ a méhek egész téli élete tavasszal való megmaradása, jövő évi fejlődése és ennek folyamányaként a jövő évi mézhozam; — másrészt, mert a méhészek legtöbbje a különböző tanácsok és leírások között utvesztőbe jut.

A méhek helyes betelelése minden fontossága mellett egy cseppet sem oly nehéz mesterség, mint azt sokan hiszik.

Én a teelésnek négyféle módját ismerem és ezek a következők:

1. Az olyan vidéken, ahól a méhészek őszi hordásra nincs és nem lehet kilátása, helyesen teszi ha méheit már a főhordás után teleli be. Ennek az ideje június vége vagy július eleje.

Ha a főhordáskor méheink a méztért megtöltötték s a hordást szünőfélben lenni látjuk, szorítsuk vissza azokat a költőtérbe, kibővitve azt 20 keretre, ha az utolsó keretet is megtöltötték úgy kiszedhetjük az utóbb beadott kereteket s helyüket üresekkel, vagy a kipergetett keretek visszaadásával pótolhatjuk. De ha látjuk, hogy nem képesek azt már megtölteni, szorítjuk vissza a családot 14—18 keretre a mennyire a népesség engedi, meggyőződván arról, hogy az anya életben van és termékeny -- ami a fiasítás állapotáról rögtön látható, — nemkülömben arról is, hogy a költőtér felső sorában bepecsételt méz van. Ezek után a családot hagyjuk magára s ne háborítsuk többé, hogy maga rendezze el téli fészket tetszése szerint.

Augusztus közepén megvizsgálhatjuk még, hogy az anyának nem történt-e semmi baja, életben van-e amiről az az alsó sor 2—3 keretének kivételével meggyőződhetünk, mert ott már föltétlenül találunk fiasítást. — Tehát csak annyi keret szedendő ki amíg a fiasítást megtaláljuk s azután azokat is ugyanazon sorrendben rakjuk vissza magától értetődik, hogy a fölösleges mézet és félig épített keretet szedjük ki belőle s utolsónak a kiszedett méz helyett hátul két üres keretet tegyünk.

2. Az őszi betelepítés ideje szeptember közepe. Eddig az ideig a legnagyobb őszi hordásnak is vége van. Ha őszi hordás volt az előbbi pontban leírt eljárást kell követnünk. Ahól pedig nincs, ott a kaptár költőterének mindkét sorából vegyük ki a kereteket addig amíg a fiasítást megtaláltuk s ennek megtörténte után a fölösleges mézet kivesszük, a kereteket a kivétel sorrendjében visszahelyezzük kiszedvén a félig kiépített és idős kereteket, ez utóbbiakat ha az alsó sorban voltak teljesen kiépített félig mézes keretekkel, a felső sorban pedig teljesen mézes és befedett keretekkel pótoljuk. Leghátul itt is mindkét sorban egy-egy üres kiépített keretet teszünk.

3. Más az eljárás ha a főhordáskor sok mézüket vettük el s később nem volt miből szükségleteiket behordaniok. Itt már összefelé az anyát a költőtér felső során fogjuk a fiasítás-

sal találni, ami a család szükségét jelenti s ez gyökeresebb beavatkozást igényel s amit már augusztus végén vagy szeptember közepén kell eszközölnünk.

Ebben az esetben az egész építményt kiszedjük a homlokfalnál mindkét sorba egy-egy virágporos keretét teszünk. Az alsó sorba letesszük a fiasításos kereteket, a teljesen üres lépeket elvesszük; a fiasítás után félig mézes kereteket, a felső sorban az alsók számának megfelelően teljesen befedett mézes kereteket és végül felül és alul egy-egy teljesen kiépített üres keretet helyezünk.

4 A kicsiny vagy gyenge családokat az alsó sorba telepítjük le úgy, hogy elől virágporos, utánna fiasításos, azután a teljesen befedett mézes- legvégül teljesen kiépített üres keret teszünk.

Mind a négy esetben magától értetődik, hogy a fedődeszkák fölteendőik valamint az ablak is.

A betelelt családot ekkor hagyjuk magára, hogy a hézagokat legyen ideje beragasztani s az adott helyzetnek megfelelőleg elrendezkedni.

Betelelés után a kaptárakban való matatának helye többé nincs s különösen a már beragasztott ablakokat csak az észrevett anyátlanság orvoslása céljából nyithatjuk fel a fedődeszkákat akkor se bántsuk.

Ha hül az idő, úgy a fedődeszkákra, mint az ablakra 10—15 ujságpapírt borítsunk, hogy a meleget visszatartsa, A méztérnek és az ajtó és ablak közének szalmával, sarjuval való megtöltése tulságos meleg lenne ezt kerüljük, mert úgy a hideg, mint a tulságos meleg egyformán káros. V.

Szeptember a méhesben.

A fák levelei már sárgulni kezdenek, a virágok lassanként mind eltűnnek a mezőről, a méhek csak alig járnak az itt ott még található virágokat keresik föl, amiből mindennapi szükségletüket is csak alig képesek fedezni, de fölkeresik a legutólsót is. hogy ne kelljen még a készhez nyulniok.

A külső munka még arra is kiterjed, hogy a még talál-

ható táplálékon kívül, a hézagok beragasztásához szükséges anyagot is beszerezzék, amit aztán propoliszá elkészítvén a kaptár repedéseit s a fölösleges nyílásokat beragasszák, hogy a kaptár belső melegét a külső hidegtől elzárják.

Ezen külső munkájukkal egyidejűleg a kaptár belsejében is sürgős munka foly, hogy téli fészkeket alkalmas módon elrendezzék amitől függ áttelelésük és jövő évi fejlődésük. A téli fészkek elrendezésében segélyükre lehetünk, amiről más helyen lesz szó.

Ha a nyáron, az arra alkalmas időben nem gondoskodtunk arról, hogy gyenge családaink ne legyenek, most már csak egyesítéssel lehet rajtuk segíteni, ami azonban csak arra jó, hogy tavaszig az egyesített két család teljesen el ne pusztuljon s akkor föltétlenül szorgalmasan petéző anyával kell felcserélnünk. Ajánlatos az anyát vesztett családokat, ha tartalék anyával nem rendelkezünk, a többi családok között építményével együtt szétosztani.

Ügyeljünk a méhesben a tisztaságra, de különösen az üres kaptárakat és kasokat naponként vizsgáljuk meg, seperjük ki, hogy a téli szállást kereső pókok, ászkák s más rovarok, de különösen az egér és a darázs azokba be ne fészkelje magát.

Nézzük meg a ház, istálló, pajta, méhes és egyszóval minden épület fedelének belső részét s a darázsfészkeket irtsuk ki s buzdítsuk szomszédainkat és ismerőseinket is hasonló cselekedetre, indokolván feszollításunkat azzal, hogy a darázsok a szőlőkben és gyümölcsösökben tetemes kárt okoznak amiért is legokosabb most ősszel szeptember és október hónapokban irtani, amikor nagyrészüket már a táplálék hiánya miatt elpusztult s csak egy elkényszeredett anya maradt meg a néptelen sejtekben meghuzódva s nagy nélkülözések közt áttelelve, tavasszal új darazsakkal töli meg a vidéket.

A kaptárak külső repedéseit ragaszuk be, hogy a belső meleget ki ne bocssássa.

Egyébiránt a méhellenségeket tartsuk távol amit csupán a példás rend és tisztasággal leszünk képesek elérni.

A rablás.

A méhek életének egy igen fontos s amellet legveszedelmesebb jelensége a rablás, mely ahol kütött, a legvirágzóbb méhest is képes 2—3 nap alatt megsemmisíteni, s annak beszüntetése éppen olyan kétes eredményü, mint ahány féle módszert ajánlanak ellene alkalmazni.

Nem kell ahoz nagyon merész fantázia, hogy a méhek rablását a tűzvészhez hasonlítsuk. A kettő között a különbség csak annyi, hogy az egyik, a tűz rövidebb, míg a rablás hosszabb lefolyásu, de eredményében mindkettő egyformán pusztító.

Ha komoly fontolóra vesszük, hogy a tűz emésztő lángjai közül kimentett tárgyak nagyrésze az oltási munkálatok miatt válik használhatlanná, mert nagyrészüket a sürgős munka, másukat az oltásnál használt víz teszi tönkre, egyenesen megtaláljuk ezeket a bajokat a rablás által pusztított méhesben is, csak hogy más alakban.

Amely méhesben kitört a rablás, ott ugy a támadó kaptár népe, mint a megtámadott egyformán veszendőbe megy, de kiterjed ez a pusztítás a szomszéd törzsekre is, a honnan igen sok méh pusztul el az életre-halálra vivott áldástalan támadó és védelmi harcban.

Azonban nemcsak az a pusztító hadjárat, amely rettenetesen megapasztja a népség számát, nemcsak a gyilkolás, hanem az egyes kaptárok belsejére is a pusztulás képét mutatja. Az egész méhesben felbomlik az eddig békés társadalmi rend. A méhek védő és támadó csoportra oszlanak. A kaptárokbán a munka, a fiasítás ápolása szünetel, a fedetlen elraktározott mézet a védők felszívják s azzal együtt pusztulnak el a védelmi harcban.

Nagyon sok volna előszámlálni mindazokat a bajokat, a melyeket azok a méhesek felmutatnak, ahol a rablás kitört és pusztított s éppen azért nem szándékom azt tárgyalni s rátérek cikkem tulajdonképpen tárgyára, hogy mi is okozza a méhek rablását? Ha ezzel a kérdéssel tisztába jöhetünk, akkor elejét vehetjük annak.

Általában a rablás kitörésének okául a nappali etetést, méz elcsepegtetést és a hordás hirtelen megszűntét hozzák fel. Ebből azt kellene következtetnünk, hogy közvetlen ok az irigység és a kapzsiság.

Mindazon okok csak mellékesen említhetők azon méhesekben, ahol a gazda élénk figyelemmel kíséri méheinek minden munkáját, de a tapasztalat a rablás okául még más körülményekről is beszámol.

Igy vannak munkás méhek, amelyek csak a rablással foglalkoznak, de ne higyjük, hogy külön méh faj, mint azt még ma is nagyon sokan hiszik. Ezek bármely legjobb családban is előszoktak fordulni. Ezeknek a színe fekete, mert testüket borító szőrzetet valami okból időközben elvesztették, lekoptak.

Ezek úgy látszik nem képesek a külső, vagyis a virágokból való mézgyűjtésre, s miután a család munkátlanul meg nem tűri őket, más idegen kaptárba tolatkodnak s az onnan elrabolt mézzel fizetik le saját családjuk iránt való köteles adójukat, tehát a kényszerűség, az élet szeretete vezérli őket életveszélylyel járó tisztességtelen foglalkozásra, amit végre is életükkel szoktak megfizetni. (Sötér M V. 338.)

Ilyen méh természetesen kevés van, de mindig akad, különösen az erősebb törzsekben, ahol a nagy sürgés forgás, sok befedetlen méz stb. okozója lesz annak, hogy külső szőrzetüktől meg vannak fosztva.

A rendes ép méhek rablását meg lehet akadályozni, de az ilyen szőrevesztetteket nem, mert ezek éppen ebből és ezáltal élnek. Ha tehát a rendes, ép dolgozó méheknek a birvagy következtében sikerül a rablást valamely törzs ellen megindítani, méheinek legnagyobb része csekély kivétellel hivatásos rablóvá válik, mert a dulakodásban és a méz között szőrzetüket elvesztik. Éppen így nevelhet a méhész maga hivatásos rablókat, ha a kaptárba olyan gyenge műlépet alkalmaz, amely a belegyűjtött méz terhétől leszakad, a méz a méhek egyreszét elborítja, amitől társaik ugyan a méz felszívásával megszabadítják, de a megszőrtelenített méhekből rablók lesznek.

Ezek a méhek lesznek vezetői annak a rablásnak is, amelyet kapzsiságból vagy irigységből indítanak a méhek.

A rabló méhek ismerik a családok állapotát, hogy melyik van etetve, vagyis melyiknél van szabad méz s azt is, melyik törzs anyátlan vagy gyenge, mert ők olálkodnak az idegen kaptárok körül és lopódnak bele.

A rablás alapját tehát a méhek „szegény legényei“, a szőrtelen fekete méhek képezik, tehát ahol ezekből sok van, ott legyünk résen minden időben, mert a rablás nemcsak a hordás megszűnésekor, hanem a legnagyobb hordás közepette is kitörhet, s ha ezek valamely gyengébb családot együttesen megtámadják a többi, különben normális méh is követni fogja példájukat.

Virág.

Különös mézelés.

Hogy a méhek tisztán természeti ösztönükből kifolyólag mi mindent — sokszor a legképtelenebb dolgokat — tudnak produkálni azt csak azok a méhészek tudják, akik méheikkel behatóan foglalkoznak s az előirt szabályoktól eltérőleg nem rettennek vissza olyan kísérletektől sem, amelyek sokszor az emberi felfogás szerint való ésszerűséget nemcsak hogy nem respektálják, hanem azzal homlokegyenest szembe is szállanak.

Csalódik, aki azt hiszi, hogy a méhészeket gyakorlati művelésében elértük a legmagasabb fokot s már több nincs amit nem tudunk. Ez egy kissé merész állítás, mert évről-évre találkozunk a méhek életében olyan jelenségekkel, a melyeket eddig nem láttunk s lehetőségüket hiu ábrándnak képzeltük.

Nagyon természetes, hogy azok a méhészek, akik az irás szerint kezelik méheiket nincsenek abban a helyzetben, hogy méhesükben gyakori kivételek szemtanúi legyenek, de azok, akik hivatásszerűen foglalkoznak a méhészettel sokszor jutnak olyan helyzetbe, hogy a bevett szokás ellenére saját észjárásuk szerint, de sok esetben csak vaktában te-

gyenek olyan kísérleteket, amelyektől eredményt várnak és csodák csodája legtöbbször ez fényesen sikerül.

Ez a legszebb bizonyítéka egyrészt annak, hogy a gyakorlatból merít az észszerűség, másrészt az észszerűségből szüldik le a gyakorlati eredmény. De legtöbb esetben az észszerűség és gyakorlat hijjával eszközölt kísérletezés képes bámulatos eredményeket létrehozni.

Ez a kísérletezés nincs mindég arra alapítva, hogy abból biztos eredményre következtethessünk, mert gyakran a szükség, az elkeseredés, a kár vezet reá s legtöbbször mégis jól sikerül.

Igy vezetett engem is saját károm olyan haszonra, amire csak merész vállalkozásom ösztönözött.

Ugyanis a múlt évben két kasba telepített családom elpusztult. A kas lépeit bennhagytam és gondosan őriztem nehogy ahhoz a viaszmolyn vagy az egerek hozzáférközhessenek. Őriztem azért, hogy azokba a folyó évben rajt fogjak.

Folyó év június 4.-én az egyik üres lépekkel telt kast egy olyan kas helyére állítottam, a melynek olyan nagy volt a népesége, hogy méltán várhattam tőle rajt.

De miután úgy gondolkoztam, hogy ha az eltávolított kas kijáró méhei az üres illetve néptelen kasba menek is ott magának anyát nem nevelhet miután fiasítása vagy épen petéi nincsenek. Tehát a telt kast úgy állítottam melléje, hogy annak kijáró méhei a néptelen kason át jussanak a szabadba, átjáróval kötvén össze a két kast.

E kettős kas június 18.-án adott egy jó erős rajt. A tisztán üres lépekkel telt kast pedig július 2.-án megvizsgálván, egészen tele volt mézzel anélkül, hogy egyetlen pete is lett volna benne, tehát az anya a külső kasba át nem jött.

Július 2.-án a másik néptelen kast állítottam a most már mézzel telt és elvett kas helyébe, amit a család ismét megtöltött július 20.-ig mézrel. Ezt is elvettem s láttam, hogy a törzsnek is van elég télire való tápláléka.

A két kas építményét felvagdossva kipergettem.

Kaptam tehát egy erős törzstől egy korai erős rajt és két teli kas mézet körülbelül 20 Kgr. sulyban.

Ez az eset megtanít bennünket arra, hogy a méhek nem ragaszkodnak mindig azon egyedüli, de rendes szokásukhoz, hogy a mézet a repülő nyilástól a legtávolabb rakják el sajt a fiasításra tartás, ha nem megalkusznak a körülményekkel, a lehetőséggel és mint most tették, a kényszerűséggel is, ha arra vannak utalva.

József János
tanító.

TARTALOM: Jegyzőkönyv. — A méhek kezelése őszi hordáskor. *Juhász Károly*. — Csalfa remények. *Szilágyi*. — A méhek betelelése. *V.* — Szeptember a méhesben. — A rablás. *Virág*. — Különös mézelés. *József János*. — Hirdetések.

Eladó 30 méhcsalád Boczonádi kereteken kaptárral együtt, továbbá 15 méhcsalád országos méretű 16 kereten Kászonszékföldön, vasuti állomás Kézdivásárhely; az árra és szállításra vonatkozólag bővebb felvilágosítást ad **Szakács Ferencz** ————— méhészt, Kolozsvár, házsongárdi méhtelep. —————

Haz Erdélyrészi Méhész-Egyesület telephén az egyesület által sajtát műhelyében készített

KAPTÁRAK

kaphatók. Egy jó anyagból, csinosan elkészített

országos méretű kaptár

ára teljesen felszerelve, Kolozsvár állomásra szállítva: tagoknak 9 korona, nem tagoknak 11 korona

Megrendelések Dr. BALÁZS FERENCZ főtitkár urhoz Kolozsvár, Mészáros-utca 3 sz. intézendők.

Az egyesület vesz: nyers viasztot, kiolvasztatlan lépekért, viasztörmelékért utánvételt béküldve, különként fizet 1 koronát. Postai vagy vasuti költséget a küldő fizeti.

Legalább 12 millió ember kezében

fordul meg 1910. évben a

„Magyar Fürdőkalausz“

vasúton, hajókon, szállodákban, vendéklőkben, kávéházakban, fürdő és nyaralóhelyeken, szanatóriumokban, gyógyszerészeknél, orvosoknál, kaszinókban. Egyszóval mindenütt megtalálható — ezért a reklám terén **nem mindennap kínálkozó** kedvező alkalom, az ezen nagyszabású munkában való hirdetés.

A „MAGYAR FÜRDŐKALAUZ“ IV. évfolyama **1910 január havában**, tehát csak egyszer egy évben, szokatlanul diszes kiállításban, mint a Magyar Védőegyesület hivatalos közlönye jelenik meg **hitelesen igazolandó huszonnégyezer példányban ingyen és bérmentve lesz szétküldve.**

Ezen hézagpótló és nagy horderejű munkát egész éven át a nagy közönség milliói olvassák, — a hirdetőnek olyan előnyöket biztosít, **amilyent semmiféle más reklám által nem érhet el.**

A „MAGYAR FÜRDŐKALAUZ“-ban megjelent hirdetések egész éven át folyton szem előtt vannak és akaratlanul is szembeötlenek.

A „MAGYAR FÜRDŐKALAUZ“ olvasóközönsége vegyes, így mindennemű árucikk hirdetésére kiválóan alkalmas.

Búsás kamatot hoz és országos reklámot idéz elő a MAGYAR FÜRDŐ KALAUZ“-ban megjelent minden hirdetés, mert a tapasztalat beigazolta, hogy az eredmény olyan meglepően nagy volt, hogy a hirdetőik önként újították meg hirdetési megbízásukat.

Hirdetési árak:	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{4}$	old.
	$\frac{90}{108}$	$\frac{45}{108}$	$\frac{22}{108}$	$\frac{60}{108}$	m/m.
A hirdetések között:	60.—	35.—	20.—	40.—	kor.
A szöveg alatt:	80.—	45.—	25.—	55.—	„
A szöveg közötti színes mellékleten:	70.—	38.—	22.—	45.—	„

Kérjük szíves hirdetési megbízását soron-kivül beküldeni, hogy a hirdetésnek még jó helyet biztosíthassunk.

„MAGYAR FÜRDŐKALAUZ“
ERDŐS JÓZSEF

Budapest, VI., Eötvös-utca 36. I 9.

Telefon 173—17.